המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סא.

המוכר את הבית [1]לא מכר יציע ואע"פ שהיא פתוחה לתוכו [2]ולא את החדר שלפנים הימנו [3]ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: **גמ'** מאי יציע הכא תרגימו אפתא רב יוסף אמר [4]בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מזדבנא כ"ש בדקא חלילה לא מזדבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מזדבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע צלע תא יציע דכתיב [5]היציע התחתונה חמש באמה רחבה צלע אל צלע ושלשים [2]והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים תא דכתיב [3]והתא קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא [6]כותל ההיכל שש והתא שש כותל התא חמש אמר מר זוטרא [7]והוא דהוי ארבע אמות אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת עד דהוי ארבע אמות אלא מעתה גבי בור [8]דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שכתב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין אי לא לא הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו: השתא יציע לא מיזדבן חדר מיבעיא לא

המוכר את הבית. תני רב יוסף ג' שמות יש לה יציע צלע ותא. מיליע דקרא קאי דיציע דמתני' כגר פירש רב יוסף גופיה דהוי בדקא מלילה ויליע דבהמ"ק לא מצינו בשום מקום שהיה עשוי כמין חלונות: **והצלעות** צלע אל צלע. וכתיב בהאי קרא ולא (ב) היו מוחזקים בקירות הבית ובקרא דיליע כתיב לבלתי אחוז בקירות הבית ש"מ דלעא ויליע חד הוא: **ואיבעית אימא מהכא כותל** ההיכל שש. תימה לר"ת ולר"י דבתר קרא מייתי משנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (ג) כמ"ק דקדושין (דף ו.) ומומר ר"י דהתם לא קפיד אלא אלשון ועוד אבל הכא דלא קאמר ועוד אתי שפיר וכענין זה מצינו בכמה מקומות (כ"ק דף לב:) דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים ושנוי במשנה: **והתא** שש. בתיכונה מילי דאותה היתה שם אבל מתחתונה לא היתה אלא אמה כדכתיב והיליע התחתונה אמה באמה רחבה וגו' וגרלה דלכך לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עניו שבע אע"פ שכותל מזרחי של היכל אלא היה בו מאים היה שם עניו למעלה ולמטה שאר כתלי ההיכל שהיו בהן מגרעות היו למטה עניו ז' וכנגד התיכונה עניו שם כי המגרעת היא אמה ולכך התיכונה רחבה מן התחתונה אמה ולכך נקט תיכונה משום דניחא ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה אמה בכותל מזרח ואם הוה נקט בתחתונה הוה צריך למימר כותל היכל שבע והתא אמה ניחא ליה למינקט שם במערב כמו במזרח ועוד גרלה לר"י דהמגרעות היו בין בכותל ההיכל בין בשאר כותלי הבא והמגרעת היתה מלי אמה מכל לד והיתה כותל ההיכל מלמטה שם ומתלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחא דכל האמות היו מרובעים התחתונה אמה על אמה והתיכונה שם על שם והעליונה שבע על שבע והא דתנן בסמ' מדות (פ"ד מ"ד) התחתונה רחבה ה' ורוכב שם אמצעית שם ורוכב שבע המגרעת קרי רובד לפי שהוא כעין שורה בולטת דרובד היינו שורה כדתנן בסמסכת תמיד (פ"ל מ"ל) בית גדול היה ומוקף רובד של אבן ומפרש בגמ' דהיינו אלטוטותא ועוד יש לפרש דבבית שני היתה יציע התחתונה שם והיה אלוק מבית לאשון כמו שמצינו שבאלוקין תאים שלעתיד בסמכן דיחזקאל דכתיב הבא ורוחב הלבן ד' אמות ה"נ אמה כך היו אלוקין מבית לאשון ומצינו למימר דאשיב שפיר מלמטה: לא

מיליע דקרא קאי דיליע דמתני' כגר פירש רב יוסף גופיה דהוי בדקא מלילה ויליע דבהמ"ק לא מצינו בשום מקום שהיה עשוי כמין חלונות: **והצלעות** צלע אל צלע. וכתיב בהאי קרא ולא (ב) היו מוחזקים בקירות הבית ובקרא דיליע כתיב לבלתי אחוז בקירות הבית ש"מ דלעא ויליע חד הוא: **ואיבעית אימא מהכא כותל** ההיכל שש. תימה לר"ת ולר"י דבתר קרא מייתי משנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (ג) כמ"ק דקדושין (דף ו.) ומומר ר"י דהתם לא קפיד אלא אלשון ועוד אבל הכא דלא קאמר ועוד אתי שפיר וכענין זה מצינו בכמה מקומות (כ"ק דף לב:) דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים ושנוי במשנה: **והתא** שש. בתיכונה מילי דאותה היתה שם אבל מתחתונה לא היתה אלא אמה כדכתיב והיליע התחתונה אמה באמה רחבה וגו' וגרלה דלכך לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עניו שבע אע"פ שכותל מזרחי של היכל אלא היה בו מאים היה שם עניו למעלה ולמטה שאר כתלי ההיכל שהיו בהן מגרעות היו למטה עניו ז' וכנגד התיכונה עניו שם כי המגרעת היא אמה ולכך התיכונה רחבה מן התחתונה אמה ולכך נקט תיכונה משום דניחא ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה אמה בכותל מזרח ואם הוה נקט בתחתונה הוה צריך למימר כותל היכל שבע והתא אמה ניחא ליה למינקט שם במערב כמו במזרח ועוד גרלה לר"י דהמגרעות היו בין בכותל ההיכל בין בשאר כותלי הבא והמגרעת היתה מלי אמה מכל לד והיתה כותל ההיכל מלמטה שם ומתלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחא דכל האמות היו מרובעים התחתונה אמה על אמה והתיכונה שם על שם והעליונה שבע על שבע והא דתנן בסמ' מדות (פ"ד מ"ד) התחתונה רחבה ה' ורוכב שם אמצעית שם ורוכב שבע המגרעת קרי רובד לפי שהוא כעין שורה בולטת דרובד היינו שורה כדתנן בסמסכת תמיד (פ"ל מ"ל) בית גדול היה ומוקף רובד של אבן ומפרש בגמ' דהיינו אלטוטותא ועוד יש לפרש דבבית שני היתה יציע התחתונה שם והיה אלוק מבית לאשון כמו שמצינו שבאלוקין תאים שלעתיד בסמכן דיחזקאל דכתיב הבא ורוחב הלבן ד' אמות ה"נ אמה כך היו אלוקין מבית לאשון ומצינו למימר דאשיב שפיר מלמטה: לא

[1]לא מכר יציע ואע"פ שהיא פתוחה לתוכו [2]ולא את החדר שלפנים הימנו [3]ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: **גמ'** מאי יציע הכא תרגימו אפתא רב יוסף אמר [4]בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מזדבנא כ"ש בדקא חלילה לא מזדבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מזדבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע צלע תא יציע דכתיב [5]היציע התחתונה חמש באמה רחבה צלע אל צלע ושלשים [2]והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים תא דכתיב [3]והתא קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא [6]כותל ההיכל שש והתא שש כותל התא חמש אמר מר זוטרא [7]והוא דהוי ארבע אמות אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת עד דהוי ארבע אמות אלא מעתה גבי בור [8]דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שכתב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין אי לא לא הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו: השתא יציע לא מיזדבן חדר מיבעיא לא

המוכר את הבית. מתני' מפרש. ואינו בכלל בית אע"פ שפתוח היליע לתוכו של בית דאיכא למימר דכיון דתשמישו לבית מכרו עם הבית אפ"ה אינו מכור: **ולא את החדר.** אע"פ שהוא לפנים מן הבית ופתוח לתוכו ודריסתם לבית דכיון דאין תשמישו כשל בית שאינו עשוי אלא להניע שם תפילין לשמור כמין מיכה הלכך אינו בכלל בית: **כומן שיש לו מעקה כו'.** הוי חשוב כפני עצמו ולא בטיל אגב בית: **גמ' אפתא.** אפנטמ"ן בגין נמוך אלא הבית מגדו או מאחוריו: **בדקא חלילה.** איכו נמי כמין אפתא סמוך לבית אלא שעשוי חלונות חלונות לנוי לודר"ם בלע"ז והיינו לשון חלילה על שם שכתליו חלול כל סביביה ועשוי חלונות כן נראה בעיני: **כ"ש בדקא חלילה.** דאינו מכור דאין תשמישו דומה לתשמישו של בית כלל שהרי לנוי עשוי ולהקר שם: **אבל אפתא.** שהוא סמוך בבית דמי תשמישו לתשמיש בית טפי ומזדבנא בכלל בית: **היליע התחתונה וגו'.** ג' היו זו על גב זו (ב) וכל אחת ואחת מרחבת אמה מחברתה בשביל שהיו כותבין את החומה אמה להושיב רלאי קורות של תקרה המפסקת בין יליע לבלבמיע (מ"ש ו) כי מגרעות דהיינו כניסת החומה נתן לבית סביב לבלתי אחוז בקירות הבית כלומר שלא יעטרך לנקוב את קירות הבית לתחוב שם רלאי קורות: **דכתיב.** ביחזקאל: **הצלעות צלע אל צלע וגו'.** ופשטיה דקרא בתאים מיירי: **קנה אחד אורך וגו'.** היינו שם אמות שכן מדת הקנה כדמפרש ביחזקאל (מ) ואליע התיכונה קאי דהויא שם אמות: **ואיבעיא אימא מהכא.** נפקא לן דתא היינו בנין שאחורי בית דהיינו יליע דקתניא תא אחורי ההיכל: **כותל ההיכל שש כו'.** מתנה בנסכת מדות דקתניא אורך ההיכל מן המזרח למערב מאה אמה כותל האולם אמה כו' ומדקא חשיב תא לנסוף ש"מ היינו יליע: **כותל ההיכל שש.** עוני הכותל שאחורי בית קדשי הקדשים: **והתא שש.** אלנו של תא מן המזרח למערב: **וכותל התא.** כותל מערבי שלו עניו אמה: **אמר מר זוטרא.** הא דתנן לא מכר את היליע והוא דאיכא ד' אמות על ד' אמות חשוב בפני עצמו ואי לא לא: **לא אם הכור.** קיפא דאמתי' דהמוכר את הבית לא מכר את היליע היא וקאמר דגם את הבור ואת הדות אינו בכלל בית: בור בחפירה. דות בבנין: **אע"פ שכתב לו.** בית זה אני מוכר לך ועומקה ורומה דלא אמת לרבוי אלא עליות ומעקה וקרקעית הבית שאם רצה מוכר לחפור תחת הבית לוקח מעכבו עליו: **ר"נ.** נבי בור ודות אי הוי ד' אמות אינו מוכר ואי לא לא חשיב בפני עצמו ומזדבן בהדי בית בתמיה והלא אמר בור לא הוי אלבע בבית אינו בכלל בית אע"ג דלא הוי ד' אמות דבור קבר הוא: **בור ודות תשמישתא לחוד.** שעמוקים הם ותשמישן למים וכית תשמישתא לחוד ד) לפיכך אינו בכלל בית אע"ג דלא הוי ד' אמות אבל אינו בכלל בית: **לא חשיב.** ובטיל לגבי בית: **השתא יליע.** שתשמישתה שוה לגמרי לשל בית אמרת לא מיזדבן להדי בית: **אדר.** העשוי לשמירת ממונו ואין (ה) דומה התשמיש לשל בית לא כל שכן ואמאי אינטריך למיהדר ולמיתניה: לא

מכר את היציע והוא דהויא יציע ד' אמות ברוחב דמקום חשוב בפני עצמו הוא: ה"נ. בור ודות אי הוי ד' רוחב אין מכרין אי לא לא והא בור לא הוי ד' אמות ורוחב: דאי תשמישתא. דבית לחוד הוא שהולכין בו ושוכבין בו ובור ודות עומדין לתשמיש אחר משה"ב אפר' פחות מד' אמות לא מכר אבל הכא נבי בית ויציע אידי ואידי חדא תשמיש מקום דיורה. הלכך אי הוי ד' אמות חשוב הוא ולא מכר ואי לא לא: השתא יציע. דתשמיש הבית הוא אמות לא מזדבנא. חדר בפני עצמו דלאו תשמיש בית הוא אלא לישן בו או להצניע בו תפצים מיבעיא דלא מזדבן:

מסורת הש"ס

ה) מדות פ"ד מ"ו, ו) נקמן סה. ז) כפ"ק ליתא, ד) כפ"ל: לעכב ולישב.

תורה אור השלם

1 היציע התחתונה חמש באמה רחבה והתיכונה שש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה לבלתי אחז בקירות הבית: מלכים א ו ו
2 והצלעות צלע אל צלע שלוש ושלשים פעמים ובאות אשר לבית לצלעות סביב סביב להיות אחזים ולא יהיו אחזים בקיר הבית: יחזקאל מא ו
3 והתא קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות וסף השער מאצל אולם השער מחבית קנה אחד: יחזקאל מ ז

גליון הש"ס

מיתני' לא מכר יצע. פי' בהגה"מ כפי' מדרש דף נ ע"ב ד"ה וחכ"מ:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה חדר וכו' ולון תשמישו דומה לשל בית: (ו) תוס' ד"ה וסלנעות וכו' ולא יהיו אחזים בקירות הבית: (ז) ד"ה ואיכעית וכו' ועוד לקמן דהכי מקשה בפ"ק דקדושין:

רבינו גרשום

המוכר את הבית. פתם: יציע. מפרש בגמ': שהויא פתוחה לתוכו. דמהו דתימא כיון דתשמישו בבית מכרו אפ"ה אינו מכור: בזמן שיש לו מעקה גבוה י' טפחים. דבר חשוב בפני עצמו לא מכרו. וכן היו רגילין שהיו משתמשין בגגותיהן: אפתא דהכא הוי עליה ולא בההוא אפתא דסוף חזקת הבתים: בדקא חלילה. הוא פרוזדור שעושין בפני הבית ולועזין פורי"א: מ"ד אפתא. אינו מוכר אע"פ חלילה שלפני הבית שפתוח לבית כל שכן בדקא לחצר ולבית ודבר חשוב לעצמו: אבל מאן דאמר דבדקא חלילה. לא מיזדבנא דתשיבא: ג' שמות יש לו. בסקרא: והיציע התחתונה. אלו לשכות שהיו בנויות חרן לכותל בהמ"ק תחתים שנים ושלישים זו על גב זו. וכי האי גוונא הוי בנויות דקי"ל דכותל ההיכל עביו שש אמות מלמטה כנגד היציע התחתונה והיא היתה חמש באמה רחבה וכנס אמה מכותל ההיכל כנגד תקרה של יציע התחתונה ועל אותה כניסה שוכבות קצות קורותיו של יציע וממנו ולמעלה כנגד יציע התיכונה היה עביו של כותל היכל חמש אמה ולהכי הוה תיכונה שש באמה רחבה וכנגד תקרה של תיכון כנס אמה בכותל היכל שעל אותה כניסה קצות קורות תיכון שוכבות וכנגד היציע שלישי היה עובי הכותל היכל ד' אמות. ולהכי השלישית שבע באמה רחבה וכנס עוד אמה מקום שקורותיו שוכבות. נמצא מן תקרה השלישית ולמעלה עביו של כותל ג' אמה והיינו כי מגרעות היינו

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פכ"ה מה"מ מכירה הל' ל סמג עשין פכ עוש"ע ת"מ סי' ריד סעיף ה:
ב ב ג מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף כ:
ג ד ה מיי' שם הל' ל טוש"ע שם סעיף ל:

לעזי רש"י

אפנטמ"ן [אפינטי"ן]. מבנה נמוך מאחורי בית או בצידו. לודר"ים [לוי"ים]. צריף.

מוסף רש"י

היציע התחתונה חמש באמה רחבה. והתיכונה שם פאמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה. כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה, קומת הבל ממש אמות וכשעולה כותל ההיכל ממש אמות נוגע אם עביו וכנס בו אמה בכנסים ובנין בל לוחב בנס בלים בתם. שהיו קרקעות לאחלאים, וכשעולה עשר כנס אמה לבנים רלאי קורות בגיות הלאמצעית, שהיא קרקע העליונה, נמצאת אמצעית רחבה מן התחתונה אמה. והעליונה רחבה מן התיכונה אמה (מלכים א ו ו). **והצלעות צלע אל צלע.** תא לא אל תא ותא על תא (יחזקאל מא ה). **והתא.** כולו יציע שקורין לפנדר"ן בלע"ז (שם מ ז). **לא את הבור ולא את הדות.** המוכר את הבית לא מכר את הבור שבה לו את הדות, בור בחפירה בלא בנין בתים, ודות בבנין (שורבין יפ.). **אף על פי שכתב לו עומקא ורומא.** כלומר אע"פ דרב דימי בגמרא (לקמן סב.) דעומקא ורומא בתחתא לא קי ולהני עומקא ורומא לאיקי עומקא ורומא ולא לאיקי בור ודות שתשמישן אלוק מן הבית, שהיו עשוי אלא לשאוב ממנו מים (לקמן סד. וכע"ז לקמן קלא).

רבינו גרשום (המשך)

כניסות לבלתי אחז בקירות הבית כדי שלא יהיו צריכין לנקוב הכותל בשביל הנחת הקורות שלא יהא הכותל רעוע: והצלעות צלע אל צלע. ולא יהיו אחוזות בקירות הבית אלא כדאמרן במגרעות: והתא. היינו יציע: ובין התאים. כלומר בין תא לתא ה' אמות: ואיבעיא אימא מהכא. מצי יליף דתא היינו יציע של אחר הבית דקא חשיב במדות דכותל ההיכל עביו שש והתא שש היינו יציע: אמר מר זוטרא. היכי אמרי' מכר את הבית סתם דלא מכר את הבית. תני רב יוסף ג' שמות יש לה יציע צלע ותא. מיליע דקרא קאי דיליע דמתני' כגר פירש רב יוסף גופיה דהוי בדקא מלילה ויליע דבהמ"ק לא מצינו בשום מקום שהיה עשוי כמין חלונות: **והצלעות** צלע אל צלע. וכתיב בהאי קרא ולא (ב) היו מוחזקים בקירות הבית ובקרא דיליע כתיב לבלתי אחוז בקירות הבית ש"מ דלעא ויליע חד הוא: **ואיבעית אימא מהכא כותל** ההיכל שש. תימה לר"ת ולר"י דבתר קרא מייתי משנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (ג) כמ"ק דקדושין (דף ו.) ומומר ר"י דהתם לא קפיד אלא אלשון ועוד אבל הכא דלא קאמר ועוד אתי שפיר וכענין זה מצינו בכמה מקומות (כ"ק דף לב:) דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים ושנוי במשנה: **והתא** שש. בתיכונה מילי דאותה היתה שם אבל מתחתונה לא היתה אלא אמה כדכתיב והיליע התחתונה אמה באמה רחבה וגו' וגרלה דלכך לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עניו שבע אע"פ שכותל מזרחי של היכל אלא היה בו מאים היה שם עניו למעלה ולמטה שאר כתלי ההיכל שהיו בהן מגרעות היו למטה עניו ז' וכנגד התיכונה עניו שם כי המגרעת היא אמה ולכך התיכונה רחבה מן התחתונה אמה ולכך נקט תיכונה משום דניחא ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה אמה בכותל מזרח ואם הוה נקט בתחתונה הוה צריך למימר כותל היכל שבע והתא אמה ניחא ליה למינקט שם במערב כמו במזרח ועוד גרלה לר"י דהמגרעות היו בין בכותל ההיכל בין בשאר כותלי הבא והמגרעת היתה מלי אמה מכל לד והיתה כותל ההיכל מלמטה שם ומתלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחא דכל האמות היו מרובעים התחתונה אמה על אמה והתיכונה שם על שם והעליונה שבע על שבע והא דתנן בסמ' מדות (פ"ד מ"ד) התחתונה רחבה ה' ורוכב שם אמצעית שם ורוכב שבע המגרעת קרי רובד לפי שהוא כעין שורה בולטת דרובד היינו שורה כדתנן בסמסכת תמיד (פ"ל מ"ל) בית גדול היה ומוקף רובד של אבן ומפרש בגמ' דהיינו אלטוטותא ועוד יש לפרש דבבית שני היתה יציע התחתונה שם והיה אלוק מבית לאשון כמו שמצינו שבאלוקין תאים שלעתיד בסמכן דיחזקאל דכתיב הבא ורוחב הלבן ד' אמות ה"נ אמה כך היו אלוקין מבית לאשון ומצינו למימר דאשיב שפיר מלמטה: לא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com